

SELMECZ.

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi hetilap.

Hontmegyei közlöny.

Megjelen minden kedden.

Hirdetések és előfizetések **Morvath A.** kereskedésébe, a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztő-séphez küldendők.

Hirdetések felvételnek Budapesten, Bécsben és Prágában Haasenstein és Voglernél.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küllve:
Egész évre . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre . . . 1 frt. 25 kr.
Egyes példány ára 10 kr.

Szerkesztői iroda: Planch-féle ház.

Háromhasiás kis sor 10 kr.

Bélyegdíj minden ígatásért 30 kr.

Az ipariskolák fontossága és szükségessége hazánkban.

(Vége.)

Nem csekély örömmel üdvözljük Korpona sz. kir. városának, az iparülészetét szemelött tartó ama utánzásra méltó törekvésnek ténynyé való emelését, midőn e város hallgatva a kor intő szavára, elismerve századunk praktikus irányát, kebelében e tanév kezdetével egy ipartanoda létét nyert. Ki az iparosok jól felfogot, érdekeit szem elől nem téveszti; ki tudatában van annak, hogy egyik a közép osztálynak kor igényelte műveltsége képes egy várost, egy országot anyagilag gazdaggá tenni; ki belátja azt, hogy csak az képes nemzetet szellemileg nagygyá tenni, az nem lehet közönyös ily tettek létesítésénél. A láthatáron már derengni kezd! Az ipar e hatalmas tényezőnek értékét már nálunk is kezdik becsülni. Korpona sz. kir. városa ez eszme tettelegessége által fényes jelét adta annak, hogy vissza nem riadva az anyagi áldozatoktól sem, az ipar s a tanügy iránt mily érdeklődést tanúsít, s bár érzi, hogy szép törekvéseinek megvalósítása által, az ebből kifolyó haszon- és nyereségen csak évek mulva fog osztozkodhatni, még is azon tudat, hogy úgy a város mint a környékbeli iparosok anyagi és szellemi tőkéjének gyarapítását mozdította elő, bőven megfogja adni a kárpótlást.

Zay-Ugrócon az ottani, fennebb említettem fametsző iskola támogatására és kiegészítésére, kivált gróf Zay Albert segélyezése folytán a jövő tanévben ipari szakosztályllyal megtoldott felsőnépiskola fog felállítani.

Vajmi kevés ez, mit hazánk az iparos szakoktatás terén felmutathat.

Hogy azonban az ipariskolák korunk messzeterjedő követelményeit kielégítsék, kivált oka kell törekedni, hogy az oktatás nézeti, praktikus irányú legyen, s ha eredményhez jutni akarunk, kell, hogy a növendékek a gyakorlati élet számára készítsenek elő.

Ez okból szükséges, hogy az ily iskolák számos kísérleti készülékkel, a honi és külföldi termények és áruk gyűjteményével, különféle műipari készítményekkel, valamint építési és gép mintákkal el legyenek látva. A gépészetet az ipar fejlesztésének e felette fontos tényezőjét, mint tantárgyat nem kellene mellőzni. Az agyag- és famintázásnak ily nemű iskoláknak nagy fontosságot tulajdonítunk, miután ama növendék, ki ezekkel összeköttetésben álló mesterségre szánja magát a rajz és mértani rajz gyakorlati alkalmazásából hasznot merítvén, ez ösztönözni fogja őt az iparüzés folytatására.

Nem szándékom most az ipariskolák tantervével foglalkozni más alkalomra hagyván azt, a mikor is azok mi módoni szervezését és részletes tantervét (külföld mintájára hazánk viszonyai tekintetbe vételével) bőven kifogom fejteni, jelenleg még csak annak adok kifejezést, hogy az ipartanoda vizsgálása s az azokhoz kötött eredmény nem csupán a tanoda beszervezésétől, hanem magától a közönségtől is tétetik függővé.

Mindenek előtt égetően szükséges, hogy a hatóságok és az iparos körök érvényre emeljék azt, miszerint kivétel nélkül minden növendék csak úgy vétetik fel mesterinasnak, ha az ipariskolát, illetőleg az esti tovább képző iparos oktatást látogatja; mondják ki továbbá a városi hatóságok egyetértve az iparosokkal, hogy azon tanonc (mesterinas) ki az ipariskola tanfolyamait elvégezte, az illető iparág (mesterség) elsajjáltatása végett nem több mind két évre még pedig díjtalannul vétették fel.

Tapasztalásból tudjuk, hogy az ipartanoncok (inasok) tanulási ideje 4—5 évig tart, s ez idő alatt a növendékek rendszeren mással, nem pedig a mesterséggel foglalkoznak. Az ily feltételek

megállapítása merő nonsens, hisz kellő előkészítéssel bíró növendék két év alatt bármely iparágat tökéletesen képes elsajjáltatani s ha a tanulási idő hosszabbra terjed, az a növendék szellemére káros befolyással bír.

A városok, iparos egyletek, tanügybarátok nyilvános jelét adnák annak, hogy az ipariskolák ügyéért lelkesülni tudnak, ha évenként jutalmakat tűznének a legszorgalmasabb, legteljesítségesebb s legügyesebb ipariskolai növendékek számára.

Az ipariskolák virágzását felette nagy mértékben segítené elő az, ha az iparos oktatással foglalkozó tanfériak jelesbjeinek segély adatnék, oly célból, hogy azok szünidő alatt utazásokat tegyenek s a mit külföldön az ipar köréből fontosnak és célszerűnek elismertek, ebbeli tapasztalataikat itthon érvényesítsék.

Végre ne feledjük azt, hogy a civilisált állam műveltségét fokát az iskolák száma határozza meg s hogy a jól szervezett iskola a község előrehaladottságát jelzi.

Zólyom.

Krajtsik Soma.

Válasz annak, a kinek.

(Vége.)

Hogy a csizmadiák és pékek még most is nagyon szeretik a céhet, annak oka könnyen belátható, mert a céhrendszer alatt nevelt mesteremberek aranykorukat élték: de hogy mostanában még új céhek keletkezzenek, még sem hittem volna. A gazdagodni vágyók céhét értjük itt melynek cikkirő bizonyára nem alapító tagja. Gazdagodni majdnem minden ember vágy e világon s ha szerét teheti, polgári kötelessége is hogy tegye; azért nem esodálom, hogy Selmecezen is akadnak a gazdagodásnak barátjai; hogy mennyiben történik ez nem becsületes uton, annak bebizonyítását cikkirő alkalmasint azért tartja feleslegesnek, mert a „mondj igazat, betörök a fejed“-féle magyar közmondásnak alkalmazásba jövetelétől fel.

Szeretném azt a telivér németet, a ki 700%-ra dolgozik, ismerni; de még inkább azt a revőt, ki oly tárgyért, melyet másol 5 fíton vehet, a németnél 40 fírtot fizessen. Ily körülmények közt igazán megnyugtató cikkirő azon vigasztalása, miként városunkban a becsületes szerzőmód mégis általában túlnyomó. De ezen csekély vigasztól is azonnal megfosztatunk, mihelyt az élénk tartott forralakú tükörből azt látjuk, hogy nálunk minden a régi conservatív, hogy retrograd modorban történik a haladás és hogy a gazdagodás legkedvezőbb eszköze a korsma. — Ez uttal azt ajánlom cikkirőnek, hogy korsmát nyisson és a szegény héveséget ingyen-italal lássa el, mit annál örömebb fog tenni, miután a fennebbiek szerint a maga hasznát úgy sem keresi; más-különb pedig igen okosan tenné, ha ezental modern társadalmi nézeteit nem e lapok útján, hanem valamelyik lebujsban terjesztén, hol valószínűleg több hívőre is találna.

Ezen eszmecsere után igen óhajtanám, ha társadalmi állapotainkban egyelőre megnyugodva, nem keresnénk szállkát a mások szemében, mikor a magunkéban gerendával bíruuk. Hiszem én, hogy ennyiféle érdek, vallás, rang és életmód között gyakran fordulnak elő komoly és nehéz helyzetek, melyek gordiusi csomóként állanak előttünk; de ha Nagy Sándorok nem tudunk lenni, hogy e csomót egy vágásra megoldjuk, akkor kövessük a bölcs mérséklet békés társadalmi politikáját, mely biztosan élvezet minket az egyetértés paradicsomhegyére, honnan nyugodtabb széttekintés esik, mint a szorult levegőjű völgyben!

Nem illő komoly férfiakhoz kicsinyes szenvedélyeskedésekkel és pártoskodásokkal tölteni a drága időt, mely állami és társa-

dalmi átalakulásunk nagy munkájához képest különben is oly csekély; nevezetesen e városnak igen sok tenni valója van közigazgatási tekintetben! Oly sok e városban a szegény nép, hogy valóban csak túlságos önbizalmunkban nem remegünk, ha megdölgünk, hogy egy országos dögvész vagy éhség bekövetkezőkor, avagy egy nemzetiségi zivatar keletkezése alkalmával ez a nagy számú szegény nép nélkül nézve veszélyes is lehetne! Mennyire kívánatos, hogy e nép művelődjék és megfelelően keresettel elláttassék! Nem volna-e szép és hasznos vállalat egy kereskedelmi és ipariskolának városunkban létesítése? nem hitegetem magamat ámitással, ha azt mondom, hogy ez nálunk hiányzik és hogy e hiány megszüntetése városunk jólétének hathatós emelttyűje volna. Hátha szűkebb körű magán érdekeink felrétételével a helybeli két gymnasium egyegy olvasztásán fázdoznánk? nem volna-e az is üdvös feladat, míg az elforgácsolt tanerők az ifjúság nevelését csak egyoldalulag képesek vezetni, addig egy felesketnélküli állami fenntartás alatt álló gymnasium létesítése által kisebb költség mellett nagyobb eredményt tudnánk kimutatni.

Ott áll a város erdősitésének kérdése is még mindig megoldatlanul? pedig mennyire érezzük a végement erdőirtás káros következményeit! A kivágott erdő környékén levő lejtőről víz mosta le a termő réteget, lehátotta minden takaróját és nem maradt meg egyeb, mint a pusztá kőszikla. Csendes országos esőket már alig ismerünk, hanem a helyett forgó viharok és felhőszakadások pusztítanak. Hol vannak a csendesesen csörgedező patatok közpödését előmozdító források? Ránk merednek az összevissza szagattató vízmosások majd áradó, majd tökéletesen kikapartó vízmedrek. Ezek után könnyen felfogható, miért fektüsznek kopaszon, műveletlenül egész hegyoldalak? és miért nincs a városnak elegendő vize?

Vagy a városi vízvezeték rendezése nem képez-e olyan tárgyat, melyet inkább megbeszélhetnénk? A gázvilágítás ügye szünetel . . . requiescat in pace! Egy városi közfürdő létesítése nem tartozik-e az emberbaráti cselekedetek közé? Mégannyi kérdés, melyek szellőztetése sokkal hasznosabb, mint társadalmi állapotaink sikertelen lefénképezése.

Mielőtt cikketem befejezném, megjegyzem még, ha a társadalmi állapotokról nagyobb pietással kell szólni és nem lehet szidók, sintérek és drenovai asszonyok mellett pápákat, kereskedőket és nagyságosokat említeni, különösen pedig óvakodni kell a személyeskedésektől, mi ellen leghathatósabb óvszer a tárgyalgasság; a ki egyszer a tárgyalgasság üdvözítő utjáról tiskék bokrok közé jut, melyekben végre fennakadva nagyon könnyen úgy járhat, mint járt vala a kos Ábrahámmal . . . Különb is a mi társadalmi állapotaink, hála Istennek még tálrhetők; legalább én ismerek még czeknél sokkal javítandóbb viszonyokat más városban, melyhez képest Selmecz nagyon is intelligens város. Ha itt csakugyan sokféle pártok vannak; akkor ezek létezése csak a polgárság önértetes voltáról és érett szelleméről tanuskodik és

Tárca.

Kontárkodás a konyhaművészetben. — Több nő röpirata a házasulandó ifjak báija ellen.

Minthogy Diognes elődöm már rég a hallgatás mély kolpachi taba merült el báli historiával s eseményeivel, az én gyenge kezeim közé került a „tárca”, hogy azt megtölsem. Megtölteni . . . könnyű ezt kimondani, de mivel? miből? Azon deficitelt talán, mely a „Selmecz” activ vagyonát képezi? Báli leírást szintén nem adhatok, mert bójtölünk és kipihenni készlünk az árvíz által szenvedett fázadalmakat, kipótolni a károkat.

Hogyan? fázadtunk, szenvedtünk az árvíz miatt? Bizony fázadtunk ám? Nem táncoltuk-e végig tipegő buzgósággal az árvízkarosultak javára rendezett bált? nem áltunk-e két izben is a szinielőadások alkalmával örökig mozdulatlanul, kegyetlenül izzadva? s még csak ki sem tapsolhattuk magunkat kellően, mert nem volt hova tenünk kalapunkat s ha kezünket bejévet véletlenül zsebünkben felejtettük, nem állott több hatalmunkban azt az összeszorulás miatt kivenni.

Hát a gyűjtések mily fázadással, mily lelki küzdelmek közt mentek végbe! Alig van valaki közöttünk, ki ebben részt nem vett. Selmecz lakossága e héten gyűjtéskből s adakozókbl állott. A városi polgárság, az akad. tanárok, a bányahivatalnokok, városi hivatalnokok, a lycuemi, gymnasiumi tanárok stb. stb. gyűjtőt csak úgy hemzsegetek az utcán „Izzadás közt hősi bért aratva”, mint Szegec töltéscsináló bizottságai; s az adakozók majd nyugtalan aggodással, majd megadó türelemmel elszántan várták az ajtó nyitását, hogy a bajon tulesve elmondhassák már: „volt szerencsém!” Egyháziak s világiak karöltve buzditották egymást az ostromra s az adakozókat a tárcák megnyitására; pedig ez utóbbiak közt olyanok is voltak, melyek tartalma kevesebbet ért, mint ezen tárcáé, melybe most én nyulok. Mindamellét adott, a ki tudott s a mennyit tudott.

Hogy én is adhassak, meg kell előbb töltenem, bármily nehezemre essék is ez e bójti világban.

arról, hogy a polgárság gondolkodik, határozatképes, nem pedig vak eszköz a despoták kezében!

Minden haladás és tökéletesülés első és multhatlan feltétele az önértete ébredés! mert ez hívja fel a társadalom anyagi és szellemi mozerbít a modern világnézet erkölcsi alapelvei szerint való együttes működésre. Egyes lényegtelen nézeteltérések miatt a társadalom boldogulására, mint egyedüli végeélra vezetnek és kell is, hogy vezessenek. Nagyobbszerű nézeteltérések folytán pártok keletkeznek, és ezen pláhsion a legműveltebb nemzetek és városok keresztül mennek, sőt mondhatni, hogy bizonyos tekintetben a népek és községek pártállása azok műveltségi fokozatának meghatározására szolgál. Egy társadalmi lapnak azonban nem lehet célja kizárólag az egyik pártállásról tekinteni a viszonyokat, hanem inkább pártok felett kell állnia, mert különben — legalább társadalmi — céljának nem felelhet meg. Egyébiránt észleletem szerint azon pártszínezet, mely eddig e lapon végig vonult, hasonlít az ábrándos holdvilágnak bizonytalan fényéhez, melyet a legesekélyebb felhő is képes módosítani. Hiszem, hogy a közhangulat, mely városunkban mindig határozottan szokott nyilatkozni, e lap további irányára nézve jelentékeny befolyást gyakorolt, és ennél fogva azon reményemnek vagyok bátor kifejezést adni, miszerint az eddigi működés látszólagos irányában haladó és a felhevült érzetek háborgó tengerén hanyttvetett hajó: a „Selmecz”, nem sokára egy, a közóhajtásnak megfelelő kis szigetnek, „mérséklet” szigetén fog kikötni, hol tevékenységét bizonyára nagyobb siker koronázdandja.

Aristides.

A bányavárosok, s az „ügynevezett” reser-vált erdők.

Aqulék a kir. fiscus természetrajzához; közli Gyurgyik Gyula h. ügyvéd.

(Folytatás.)

A kir. városok, nevezetesen a kir. bányavárosok, mint peculia sacrae coronae — az ügynevezett földesuri figyelmet mint mondók — csak azon időpontban kezdték magokra vonni; a melyben a földesur — azaz a kincstár — kebelökben magán bányajuzmet kezdett.

Ezen időpontot szorosan meghatározni alig lehetne; de úgy hisszük, nem fogunk tévedni, ha ezt, az 1522-ik évre tesszük, mely évben, a Thurzókkal kötött zálogszerződés lejártával a 7. bányaváros, Mária királynénak „dotis loco” adományoztatott.

Körmöczbányán ugyanis már 1530. évben akadtak a kincstári bányászattal kezelé fogható nyomaira. Ezen évben ígérte meg Mária királynő a körmöczieknek, miszerint az ügynevezett „Gold-

„Oh bójt! te vagy a boldog családi együttlét kiméletlen megzavarója” — kiált fel nem egy háziaszony, midőn kedves férje a vacsora után bizonyos ürügy alatt hazulról távozik, hogy a sovány bójti ételnek kárpótlást szerezzen magának a „szőlőben”, vagy az „Aschnereiban.”

„Bójt! te vagy a nemzeti lételnek, sőt mi több a nemzeti életnek kérelhetetlen kiküszöbölője! sóhajt fel nem egy férj, ki a kedves papucsuralom máltai lovagjává ütteté fel magát. Te miattad vagyok megfosztva azon magas szerencsétől, hogy az ételek fejedelméről: a feleséges töltött káposztáról a könnyű palástot lovagi tisztem szerint avatos kezekkel levehessem! te miattad nem láthatom még csak színdt sem a méltóságos paprikásnak! te vonod meg tőlem a nagyságos turós csuszát! te nem hagysz közelébe jutni a tekintetes sódnornak s kedves elcsapójának: a sonkás tészta! — Hanem jobban esik érzéketlen lelkednek, ha a „hallja kend gombóc”-ot s „Wespen-Nester”-t majszolom keserves lelkiállapotot eláruló grimaszok kíséretében, mi közben karom fázad az ivó pohár gyakori emelgetésének miatta.

Szerencse még, hogy az „ob'st aussi gehst Spinat”-nak nincs itt az ideje, mert még azt is megetetnéd velem kárörvendő pislogatások között.

Sok esetben social-demokrata vagyok, de az ételbirodalomban csak is aristokrata kívánok lenni, s megvetéssel fordulok el a csehpimaszok; a Sauerkraut mit Spätzle-t pedig ételnek sem tartom, sőt még a „Spätzle mit Sauerkraut”-ot sem; ha lehetne, kitörölném nevéket a világ minden szakkönyvéből s életem feladatának tűzném ki új ételek feltalálásán tönni fejemet.

Ne nevessem ki nyájás olvasóim (én mindenkit nyájásnak tartok, ki e sorokat olvassa) és kedves olvasónóm (előttem különösen kedvesek azon nők, kik e sorokat áttutják szép szemekkel); higgyék el, hogy ily életével után turekendi nemes feladat. Hisz a jeles Aragoknt. „Egy új étel felfedezése többet tesz az emberi nem boldogságáért, mint egy új csillag felfedezése.”

Valószínűleg meg volt arról győződve a „Dicke Josef” is, ki a Bach korszak alatt Fehérmegyének egy tiszta fősgyökere magyar kerületében magyarul nem tudó szolgabíró volt s most . . . fővárosunk egyik szálódójának soutrairinjében szakácsai minőségben uralkodik a konyha-

kunsthändler" nevű bányát — egy ideig, saját költségen fogja műveltetni.

Selmeczbányán pedig 1543. évi június 23-án Mária királyné a „Schitterspergi" aknával $\frac{1}{10}$ és $\frac{1}{10}$ részvényvel bírt.

Besztercebányán végre 1546. évben, vétette nevezett királyné a „Fugger" féle bányákat — önnön mivelésébe.

S lám! 1558. évben a kőműveseknek innál már megparancsoltatták, hogy a kincstári bányászat, nevezetesen az „altárna" (Erbstollen) számára szükséges fát vonakodás nélkül kiszolgáltassák. — Ezen első pilula azonban avval lett megzúzva — hogy a kamara magát lekötöztette — a városnak „erdő bér" címén, évente 24 frtot fizetni.

1558. évben tehát a kincstár, a városi erdőben nyert bányafajzásért — a városnak bért fizetett. 300 esztendő kellet hozzá — hogy ezen városi erdők „reservált" kincstári erdőkbe átváltozzanak.

Ily hosszadalmas metamorphosis mellett azután nem csuda — ha a geologusok — a föld jelenlegi alakjának létesítésére százezer esztendőt igényelnek.

Ezen időszakban tehát a bányavárosok, mint koronai peculium — irányában — a kincstár érdekeltsége rapid módon nőtt — mert — fára és pedig sok fára volt szüksége; ez meg a városok erdeiben volt elég.

Megis érezték eme érdekeltséget a bányavárosok kézzel foghatólag — mert alig indult meg a kincstári bányáuzem, azonnal megindult ama villongás a kincstár és a városok között, melynek fanyar gyümölcseit, van szerencsénk még az idő szerint is élvezhetni.

S hogy a kincstárnak atyai gondoskodása a bányavárosokra mily mérvben nehezedett, tanúsítják az ország törvényei; jelesen: 1552.: 31. — 1609.: 34. — 1613.: 31. — 1618.: 27. t. cz. 1622.: 25. — 1625.: 43. — 1630.: 21. — 1635.: 53. — 1638.: 35. — 1647.: 78. — 83. t. cz.: — 1655.: 100. — 1659.: 129. — s 1715.: 36. t. cz. mind megannyi felkiáltó jel — égbekiáltó jaj veszéklés! ama gyengéd viszony felett, mely a bányavárosokat mint peculium regiumot — a kincstár mint földesurhoz bilincselte!!

Csak hogy a közönséges urbéres — szabadon költözhetett — a bányavárosok azonban röghöz bilincselve maradtak.

(Folytatás köv.)

Tisztelt szerkesztő úr!

Ha erélyes kormányunknak a közigazgatás terén tett intézkedéseit figyelemmel kísérjük, lehetetlen észre nem vennünk a veszélyt, melynek Selmeczbánya a közel jövőben kitétetik.

E város nagyságánál, néprajzi fekvésénél s műveltségénél fogva eddig elvitázhatatlanul az első helyet foglalta el hazánk északnyugati területén. Más városok versenye semmit sem ártott hírnevének.

Azonban most oly súlyos csapást mér reá a sors, hogy az előrehaladás pályájából okvetlen ki kell zökkennie. Telekkönyvi hatósága

személyzet fölött. Szeretném tudni, vajjon most is 8 krigli sürt reggelizik-e, s kijár-e neki még most is a 24 krigli naponként, mint azelőtt; vagy az új mértékkel tán az ő itvágya is megváltozott?

Bocsánatot kérek a konyhaművészetben jártas szép nőktől kontárkodásomért; ígérem, többé sohasem szólok a konyhaszat szépművészetéről. Ez ígéretemet annnyal könnyebben válthatom be, mivel jobban félek a főzőkanalak fenyegető hatalmától, mint azon röpirat felhőborodott szavaitól, mely a napokban több nő névalírásával a „házasulandó ifjak bálja" ellen a szerkesztőhöz beküldetett.

Meg van írva: de mortuis . . . s neked bölesődben elhunyt „házasulandó ifjak bálja" még a halálban sem hagynak békét; hanem tollat ragadnak a különben szelíd nők s a harag paprikájától felindulva fehér papírra írnak setét fekete betűket, melyeknek olvasása után nem tudhatni, vajjon a „házasulandó" név ellen van-e kifogásuk, vagy a bál bukása ellen?

Hogy e nevezetes röpiratot most a szerkesztő ki nem adja, annak két oka van: 1. mivel az annyira megtámadott ellenfél már a boldogok álmát alussza, 2. mivel a röpiratot eddig csak . . . ígértem adták be. Tiszán hiszem, hogy huszvetkor én is bele pillanthatok.

E szó husvét elfeledtetni velem ígéretemet s újra a konyhagöz kellemes illatára okozta ábrándokba merülök. Oly vonzó, oly édes ez ábránd, hogy hozzáfoghatóban még Pythia papnője sem gyönyörkölt, midőn a mely őrögöl felszálló gőzöl áthatva a kétése élet fűszerzésére „tárczát" irt a kiszöbön remegő hönsnek.

Nincs nemzet, melynek nyelve helyesebben fejezni azon időpontot, melyben mindenkinek megengedtetik húst venni. — E kifejezés nagyon prózai ugyan, s a filologia bürokratájában o hushagyó kedd rangosztályába tartozik de világsosan tanuskodik a mellett, hogy nemzetünk már századokkal ezelőtt ott állott, hova most a világon ejtett erős érvágás után mit a jelen geologusai krachunk neveznek, újra jutni akarunk t. i. a reális téren.

Rufus.

megoszlik, törvényszéke áthelyeztetik, valamint bányabírósága is. Minél többet veszít városunk, annyival többet nyer Besztercebánya, melynek eléggé fejlet társadalmi élete mellett van polgári gyármoldája, kisdudóvája, gyermekkertjei, leánynevelőintézetei hazafias szellemben vezetve, olvasó körei, mértékitelesítő hivatala, ügyvédi kamarája, pénzügyigazgatósága. Ezenkívül megyei székhely. Oda vitétik a bányavárosok fővárosából a bányabíróságot!

Elhész járul még azon kedvező körülmény, hogy két helyi lapja után közlekedhetik a külvilággal; a harmadik is nem sokkal előbb szünt meg. Ennek meglátása csak dicsőségére válik a város szellemének, mely nem tűrhet államot az államban. Hogy azon kitézött lap Selmeczbányán azonnal kiadóra talált, az szűgyen az egyestre, de nem városunkra.

Alkalmazszerűnek tartom itt felemlíteni, hogy épen nem helyeseltető azon egyesek eljárása, kik a „Selmecz"-et némely nem inyuk szerint irt cikk miatt elítélik, sőt megbuktatására törekvesznek. — En a szerkesztőséget fogalomsnak tekintem, ki a vendégeket nem teremtheti, hanem csak befogadhatja, vagy elutasíthatja, de vendégeinek magaviseletét legkevésbé sem érdemli meg a gyűlöletet s üldözést.*)

ly.

*) Állunk elébe.

Szerkesztő.

Hasznos jegyzet.

(Vége.)

Discite, o miseri! et causas cognoscere rerum,
Quid sumus, aut quidnam victuri gignimur, ordo
Quis datus, aut metae quam mollis fluxus, et unde
Quem te Deus esse.
Persius.

(Vizsgálódj nyomorult! és lásd a dolgok okát is
Kik s mi vagyunk? homét? éltünk mit szül valahára,
Mily rend s cél adatott, mily könnyen minden enyészik,
Isten mire szölt téged.)

A halandók iránya műveik örökítésében mindig csalékony volt. Mit a hatalmas gyözők vagy kegyetlen dúlók keze meg nem emésztett az többnyire a tudatlanság kezébe s a mindent rontó időnek vas foga alá jutott.

Szétoszlottak s elmúltak több dicső köztársaságok; sok sok királyi pálcák töredetek össze, óriási tengeri hajók lesüllyedtek; a legfényesebb győzelmi jeleknek nincs nyoma sem s gyakran az utókor gúnyjával földve felejtve. Földrengés, tűzvész, árvíz — meg a világ csudáinak is véget vetett. Ki merészelt volna jósolni, hogy Ninive városán, melynek hossza 3 napi járás volt, teljesedik eme rettenetes fenyegetés „Még nyomodra sem találhatni", hogy a fényes Jerusalemmek leányai még azon engedelmet is aránnyal veendik meg, hogy hamvait könnyekkel áztassák. Ki merte volna mondani valaha, hogy Spartának dűledékein egykor a keszkék szegény pásztorainak kunyhói állandának, melyeknek legelőjét épen azon füvek képezik, melyek Achis és Leonidas sirhalmain nőnek; hol hajdan a híres Aropagesi tanácssterem állott, a szép lelkű Pindar énekelte, ott a vadáság szele süvöltőn? — Ki gondolta volna, hogy a földig megalázott Róma majd egy északi Odoaker előtt nyitja meg kapuit? Atila a kaspi tenger mellékétől oly hirtelen vonuljon uralkodólag nyugatra? — Semiramis függő kertjei oszlopaikról lehányattak; Babylon széles falai leromboltattak; Rhodusnak óriási balványát 900 teve vitte el; a Pharosi torony már nem világít többé a hajósoknak. Az ephesusi diana templomot Herostrat tette tűz martalékává. Herculaneumot s Pompejít Vezuv temette el. Lissabonnak, a világ kínesei fészke, büszke toronyait s palotáit földrengés hányta szét és egy két negyed óra alatt megsemmisíté annyi századok munkálatait. Athenaeiben Pisistratus könyvtárát a perzsaok dönték az enyvészt örvényébe. Rómának dús könyvtárai, melyek még nagy Constantin császár idejében is virágoztak, részint tűz, részint ellenséges kezek által rontattak el örökre. Szóval

„A mik csak lettek s növekednek, s semmivé lesznek,
Minden enyészik nyavalyák vagy időnek vasfoga által."
(Martial.)

Ezen után kérdelek, te halandó: „A nagy lánc, mely minden összetart avagy elválaszt, a te kezéidben van-e vagy az istenében?"

N. N.

Külömfélék.

— A selmeczi akadémiái „Magyar túrsaság" a Selmecz-béla-bányai kisdudóvó alaptörvények gyarapítására és a fővárosi árvízkitörések javára a „Felső major" tereinben f. 1876. május 6-án zászló felavatási ünnepélyvel egybekötött „Zártkörű Táncvizsgálat" rendez. Kezdeté 1/8 óraker. Belépti díjak: Csaldájegy 3 frt. Személyjegy 1 frt. Karzati

számzothely 1 ft. Felül fizetések köszönettel fogadtak. Jegyek előre válthatók: Horváth A. és Ertl V. kereskedő uraknál. — Az ünnepély sorrendje. 1. Hymnus. Előadja a társulati dalkör. 2. Alkalmi beszéd. 3. Zászló felavatás. 4. Szavlat. 5. Szózat, Mester Károly szerzeménye. Előadja a társulati dalkör.

— Ehető föld Nógrád megyében. A földevis vagy geophagismus, bármily természetellenes is a maga nemében, sok néptörzs közt lábra kapott. Spanyolországban a „bucaró,” Thüringiában és Stajeroszágban a sziklai vaj (beurre de roche) Württemberg németül vidékein a közsékek hasadékaik közt előforduló iszapolt anyag; a Mondschmalz, melyet a köfőjtők eszegetnek Oroszországban a „nyenyé liszt,” Hindosztánban az u. n. „patna föld,” Jáva szigetén a tencoupa nevű földem mind megannyi bizonyítéka annak, — mint „Természettudományi közlönybe” olvastuk, hogy a földevis szokása nemnyire el van terjedve némely, mitvelőbb néptörzsek között is. — Nógrád megyében is van ily föld, mely országos inség alkalmával a vidék népességének táplálékul szolgál, bár az elemzés kiténti, hogy e föld a táplálkozás céljának éppen nem képes megfelelni, mert a benne levő tápanyag csak $\frac{1}{10}$ %-ra rug, is így legfeljebb mechanikai igazgatás útján idézheti elő a jóllakottság némi érzetét.

— A selmecz-garambencezei vasuti vonalon a menetrend megváltozása, a helybeli m. k. postahivatal April hó 16-ától a közönség számára reggeli 9 óratól déli 12 óráig és d. u. 2 óratól esti 4 $\frac{1}{2}$ óráig áll nyitva, mely hivatalos órák alatt mind a levelezést, mind pedig a kocsipostai szállítmányok minden fennakadás nélkül feladhatók.

— Maholnap megkezdődnek a kisbelyi kirándulások, melyeknek elősegítésére vajmi kevés tételt mindaddig; — pedig mily könnyen kifitylind kis vasuti mozdonyunk a kirándulni kész közönséget abba a kedves városigbeteg, melynek berkei oly sokszor zengtek már vissza a tiszta öröm hangos zaját. — Most még csak rügyeznek a fák, de rövid idő múlva felénk bókólo zöld lombok, fognak hivatagint bennünket hívós árnyak alá s mi a csalogatásnak engedve néhány percz alatt kijuthatunk, ha . . . tíz—husz névalitással ellátott felszólítást intéznék a helybeli állomásfőnökhöz. — Tegyük meg ezt; kezdjen, a ki kezdhet!

— Az igazságügyminiszter a korponai járásbíróiságot saját területére f. év június 1-től kezdve telegkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel ruházta fel. — Ebből is következtethetni, hogy a selmeczi törvényszék, melybe a korponai telegkönyv is be volt osztva, Jun. 1-én fel fog oszlatlanni.

— A vñhyei plébániai hivatal megürésedvén, a selmeczi városi tanács mint kegyúr azt Daubner József beszercebányai segédlelkésznek adományozta. — Nevezett lelkész úr, kinek atyja múlt évben a bányában szörnyet halt, selmeczi származású.

— Fáklyás zene. Az erdszékadémiái ifjúság f. hó 11-én fáklyás zenevel tisztelte meg általánosán kedvelt s tisztelt tanárát Solz Gyula tanácsos urat, ki az ifjúsághoz intézett szavaiban esetlenül az erdszék jelen kedvezőtlen állapotát, rámutatott azon eszközre, melyvel ez állapoton segíteni lehet s kell. — Ez az alapos szakképzétség, mely csak kitartó szorgalom által érhető el. — Felhívja az ifjúságot, hogy munkálkodjon teljes odaadással azon szak terén, melyet magának választott; ő, ki az erdszéknek szenteli életét, mindenkor készséggel fogja őket ebbeli törekvésökben támogatni. Végül köszönetét fejezte ki azon megtiszteltetésért, melyben az ifjúság részvett. — Férías hangon mondott beszéde, melyre zajos éljenzés volt a válasz megette a kívánt hatást s hallgatói közül nem egynek keblében érele komoly szándokok a kitzított cél elérésére. Ugyanazon este a helybeli tűzoltók is kivonultak Marschalko Gyula és Pankatli Gyula úr tiszteletére. — Kár, hogy a menetek egyszerre indulván, jelen nem lehetünk a tisztelgésnél.

— A selmeczi m. k. postahivatalhoz 1876. Márcz. 13-tól 23-ig készítését végett érkezett, valamint a feladott és osztrák területre szolgált kocsipostai küldemények kimutatása. I. Magyar postaterületéről érkezett: 203 csomag, 123 pénzes levél 7149 ft. értékkel. II. Osztrák postaterületéről 107 drb. csomag; 12 pénzes levél 3600 ft. értékkel. III. Külföldről 12 drb. csomag, 2 pénzes levél 193 ft. — A feladott s osztrák területre szóló csomagok száma 43; a pénzeslevelek 54; értékük 20496 ft.

— Rovar- s ásványgyűjtemények jutányos áron kaphatók Selmeczbányán. — Ez fránt bővebb felvilágosítással szolgál a Selmecz szerkesztője.

— Beküldetett. A nagyhétnek kétségkívül legnagyobb eseménye azon fáklyás zene rendezése, melylyel az erdszékadémiái ifjúság kedvelt tanárát Solz Gyula erdőtanácsos urat megtisztelte. Evéken át érelet terv volt ez, melynek megvalósulása által végre sikerült az ifjúságnak rokonszenvét kifejezni azon tanára iránt, ki humánus, bizalomgerjesztő magatartása, jellemének tisztasága s minden fitogtatástól ment előadás által hallgatóiban kivétel nélkül a közbeszülés és tisztelet érzetét tudta felkelteni. — Meg is mutatta lelkes, hazafias beszéde által, hogy a rokonszenvet teljes mértékben kiérdemelte s újra kijelente az ifjúságnak az irányt, melyben haladnia kell, hogy „hazánk egére törnyosult vészes felhők haj nélkül vonuljanak el, hogy borura derű következék.” Intett erudyetlen szorgalom, kitartó munkásságra és becsületességre, mert csak úgy lehetünk méltó tanítványai, ha az életben érvényesítjük azt, miben mestertünk tündököl, csak az erény ösvényén haladva s attól soha el nem térve használhatunk hazánknak. Azon hitünkben, hogy tanítványai érdekében fáradozt mindíg s fírad most is, újra megerősített bennünket. A zajos éljenzés mely beszéde közben s végén kitört, bizonyossága annak, hogy az ifjúság át volt hatva szavai által s kívánsága nem is lehet egyéb, mint hogy az Isten még soká éltesse szakunk s a haza érdekének előmozdítására s adjon az ég még számos ily tiszta becsületességgel fáradozó munkást a hazánknak. — F.

— Ruhát a szegényeknek! Örömmel hozom tudomására városunk közönségének, hogy Nyitraj Lászlóné urhölgy az árvízkarosultak javára adandó ruhákat átveszi. Erre nézve kéretnek az adakozók, sziveskedjenek az átnadai szándékot ruhákat f. hó 19-én és 20-án a delutáni órákban a szives gyűjtő lakására küldeni, hol az átvett tárgyak feljegyeztetni s annak idején nyugtáztatni fognak. — A Budapestre szállítássaló Krausz Vilmos főkapitány úr lesz szives gondoskodni. Ha megdondoljuk, hogy mily sok ruhadarab hever éveken át némely ruhatarban használatlanul s hogy alig van család, egyén, ki meg ne válhatna egy-

egy darabtól azon szerencsétlenek javára, kik lakhely, ruházat s kellő táplálék hiányában szenvednek, kedvező eredményt jósolhatunk ezen buzgólkodásnak.

— Nyolcz gyermek halála. Az ungmegyei Bésről írják a „P. U.”-nak: Fájdalommal kell megemlékeznem egy szomorú szerencsétlenségről, melyhez hasonló a Duna rendkívüli pusztításainál nem olvastunk még, s ez az, hogy f. év márcz. 26-án, vasárnap d. u. leányok s figyelmek csolnakázni mentek az áradásra, két csolnakon összesen 8 leány és 3 fiu. — A víz esendes volt, a szél nem fújt. A falutól mintegy 80 ölre a két csolnak összeütközött, hozzájárulván a 10—20 év közt levő gyermekek ijedelméből származott azon megdöglőnlatlan tett, hogy a kisebb csolnakból a nagyobbba ugáltak át, mindkettőt elmerült. Két fiu s egy leány a felordult csolnakokra kapva menekült; de 7 leány 15—20 év közt és egy 11 éves fiu a 8 láb mélységű vízbe fult. Bár a katasztrófa az utcán kint ülő községlakosok szemeláttára folyt le, de megmenteni őket nem lehetett, mert csolnak nem volt közt, s mire messzibbről cölakot hoztak, akkor már a szerencsétlenek halálküzdelme véget ért. Kifogtak ugyan rögtön kettő-hármat összefogódzva, két óráig utasítás szerint dörzsölték s a holttesteket, de egyet sem sikerült kizúllók életre hozni, s másnap reggelre valamennyi felpufladva bomlának indult. Emberekülkezet óta nem történt itt ilyen szerencsétlenség. Nyolcz kopsort hoztak össze a parochialis udvaron, hol prot. szertartás szerint a ref. lelkész, a vidékbeli is nagy számmal összesereglett nép jelenlétében márczius 27-kén d. u. végezte a temetést.

— Az árvíz ereje. A budai rakpart élénken tünteti fel az árvíznek hátrahagyott pusztító nyomát. A víznyomás rendkívüli ereje folytán ugyanis a rakpart az építő vonalból több helyen, nevezetesen a lényhíd fölött egy, ez alatt pedig két helyen 14—15 centiméterrel hajlott kifélt.

765. sz.

tk.

Árverési hirdmény.

A selmeczbányai kir. törvényszéke részéről közhírré tétetik, miszerint Selmecz város polgármesterének, Sailer Samu, selmeczi lakos elleni 362 ft. 37 kr. főkövetelése, s járuléka végett, végrehajtás alá vont, s tartozékával együtt 8150 ft-ra becsült ingatlanság jelesül Selmeczi 569 sz. tüklyben:

1. sor	130 helyr. sz.	65/iv sz. ház becsülve	2500 ft-ra.
2. „	48 „ „	66/iv „ „	2500 „
3. „	1192 „ „	szántóföld és rét „	3000 „
4. „	1194 „ „	„ „	2000 „
5. „	1203 „ „	kőbánya „	150 „

foljó 1876. évi május hó 8. napján reggeli 10 órákor, szükség esetén pedig 1876. évi június hó 7. napján reggeli 10 órákor ezen kir. telegkvi hatóságánál megtartandó bírói árverés útján a legtöbbet ígérnek, és pedig a második határnapon a becsárón alul is el fog adatni.

Erről a venni szándékozók, azon hozzáadással értesítetnek, miszerint a készpénzben vagy közforgalom tárgyát képező értékpapirokban avagy előmutatásra szóló takarékpénztári könyvecskében letendő bántatpénz 10% és hogy az árveréskor felolvassandó árverési feltételek többi pontjai a telegkönyvi hivatalban tekinthetők meg.

Egyszermind a fennnevezett telegkönyvi tulajdonos s adósának a ezen telegkönyvi törvényszék székhelyén lakó jelzalogos hitelezői felszólítanak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltesük végett, ezen telegkönyvi hatóság székhelyén megbízottat rendeljenek és annak nevét az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügydondnok által fognak képviselteni.

Végre a prts 433 és 466. §-hoz képest felhivatnak mindazok, kik a fentebb körülírt javak iránt tulajdoni igényt érvényesíthetni vélnék, hogy igénykereseteiket a hirdmény közé tételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt ezen telegkönyvi hatóságánál nyújtsák be.

Selmeczen 1876. april hó 1-én.

2—3

Kir. törvényszék.

Hirdetés.

Vogler Samu aranyozó

Budapestről Selmeczre tevén át lakását, elvállal képzés és tükörkeretek, valamint templomi tárgyak aranyozását és tisztítását. — Lakása alsó utca, Fischer-féle ház, Barisnak átellenben.

3—3